

En åklagare har nekat en advokat som var privat försvarare att få kontakt med den misstänkte med hänvisning till att advokaten inte var förordnad till offentlig försvarare

Beslutet i korthet: En advokat sökte i egenskap av privat försvarare kontakt med sin klient som befann sig i en polisarrest misstänkt för brott. En åklagare nekade kontakten med hänvisning till att advokaten inte var förordnad till offentlig försvarare.

En misstänkts rätt till kontakt med sin försvarare är absolut och gäller både för offentliga försvarare och för privata försvarare, om den privata försvararen uppfyller de krav som ställs i 21 kap. 5 § första stycket rättegångsbalken för att utses till offentlig försvarare. Det har inte förts fram att advokaten inte uppfyllde dessa krav. Åklagaren kritiserar för att han nekade kontakten med hänvisning till att advokaten inte var förordnad till offentlig försvarare.

Den polis som var delaktig i det aktuella ingripandet mot klienten och som var i kontakt med advokaten den aktuella kvällen kritiserar för att ha ställt frågor till advokaten som inte var förenliga med det s.k. enrumsprivilegiet samt för att ha frågat klienten om sådant som rörde förundersökningen utanför ett regelrätt förhör.

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 18 september 2022 förde advokaten AA fram klagomål mot kammaråklagaren BB och polisinspektören CC. AA var kritisk bl.a. mot att hon nekats kontakt med en klient, som i JO:s beslut benämns NN, när NN var intagen i arresten i Uppsala. AA uppgav vid kontakterna att hon var NN:s privata försvarare. Såväl inre befäl som arrestpersonal, polis och BB, som var jouråklagare den aktuella kvällen, nekade henne kontakt med klienten på den grunden att hon inte var förordnad till offentlig försvarare. Hon var också kritisk till att BB inte dokumenterade sitt ställningstagande, trots att hon begärde ett skriftligt beslut.

Vidare förde AA fram att CC frågade henne vad hon avsåg att prata med sin klient om och antydde att hennes relation till klienten var av annan karaktär än professionell. Utöver det anhållningsförhör enligt 24 kap. 8 § rättegångsbalken som hölls med klienten ställde CC också frågor till NN om sådant som rörde

brottsmisstanken. Det skedde utan närvaro av försvarare och samtalet dokumenterades inte.

Av anmälan framgår vidare i huvudsak följande.

AA har tidigare varit offentlig försvarare för NN och de hade kommit överens om att han, om han skulle bli gripen, omedelbart skulle uppge henne som sin försvarare och att hon skulle underrättas om frihetsberövandet. Hon skulle då kunna inställa sig vid ett anhållningsförhör utan att invänta ett förordnande som offentlig försvarare.

Vid det nu aktuella tillfället fick hon besked av NN:s anhöriga att han hade frihetsberövats. Hon kontaktade därför det inre befälet, presenterade sig som advokat och meddelade att hon var NN:s privata försvarare och att hon önskade komma i kontakt med honom så snart som möjligt. Det inre befälet meddelade att AA fick återkomma senare för att prata med undersökningsledaren när denna var på plats. När hon inte fick någon återkoppling kontaktade hon arresten och upprepade att hon var advokat och NN:s privata försvarare och att hon önskade komma i kontakt med NN så snart som möjligt. Hon fick då beskedet att personalen inte kunde godkänna några kontakter utan ett försvararförordnande.

Vid en ny kontakt med det inre befälet uppgav han att han inte kunde säkerställa hennes identitet och att hon därför, såvitt hon kunde förstå, inte skulle få träffa eller tala med sin klient. Hon blev därefter uppringd av polisen CC som upplyste henne om att han hade kontaktat åklagaren BB som beslutat att avslå hennes begäran om kontakt med klienten. Anledningen till det var att hon inte var förordnad till offentlig försvarare. Vid samtalet begärde CC vidare att få veta vilka frågor hon avsåg att diskutera med NN. Hon upplyste honom om att det var en ensak mellan henne och NN men att det förstas rörde brottsmisstankarna. CC antydde då att hennes relation till NN skulle vara av annan karaktär än rent professionell.

När AA senare fick tala med NN berättade han att han omedelbart i samband med gripandet hade uppgett att hon var hans försvarare, att hon skulle underrättas om frihetsberövandet och att han snarast ville komma i kontakt med henne. Enligt NN hade han upprepat detta vid flera tillfällen. NN uppgav också att han utöver anhållningsförhöret hade konfronterats av CC med uppgifter om narkotika som påstods ha påträffats i hans jacka, vilket NN fick besvara frågor kring. Utfrågningen i denna del dokumenterades inte.

Utredning

JO begärde att Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten skulle yttra sig över anmälan.

Polismyndighetens yttrande

Polismyndigheten (juristen DD) yttrade sig den 12 januari 2023 efter att upplysningar lämnats av berörda befattningshavare.

Av Polismyndighetens yttrande framgår i huvudsak följande.

NN greps av polis på kvällen den 14 september 2022 och fördes till arresten i Uppsala. Han förhördes samma kväll i enlighet med 24 kap. 8 § rättegångsbalken och informerades om sina rättigheter som misstänkt. NN förnekade brott och förklarade att han inte ville uttala sig ytterligare utan att ha en försvarare närvarande. Han angav att han önskade AA som försvarare. Efter förhöret anhölls NN.

När AA senare under natten kontaktade polisen och uppgav att hon var NN:s privata försvarare och att hon ville träffa honom så snart som möjligt, vidarebefordrades hennes begäran till jouråklagaren som avlog den.

Polisinspektören CC upprättade en tjänsteanteckning med anledning av de aktuella kontakterna med AA. Av den framgår att han fick information om att hon hade ringt till polisen och krävt att få träffa NN i egenskap av dennes privata försvarare. Han tog upp frågan med jouråklagaren som meddelade att det inte var aktuellt att låta AA träffa NN under natten. När CC informerade AA om detta begärde hon att få åklagarens beslut skriftligt. CC frågade henne varför det var så viktigt att hon fick träffa NN under natten. Efter samtalet tog han på nytt kontakt med åklagaren som meddelade att AA inte skulle få något skriftligt beslut.

CC har inför Polismyndighetens yttrande till JO bekräftat att han frågade AA varför det var så viktigt att få träffa NN på natten. Han har även utvecklat varför han gjorde det och uppgett i huvudsak att AA uppträdde på ett sätt som avvek från det vanliga, vilket fick honom att ställa sig frågande till hennes avsikter.

CC har tillbakavisat påståendet att det skulle ha hållits något annat förhör med NN än anhållningsförhöret. Efter ankomsten till polisstationen pratade han med NN om att en av flera påsar med misstänkt innehåll hade påträffats i dennes plånbok när han avvisiterades på polisstationen. Påsarna hade fallit ur NN:s knä när han greps. I samband med att NN transporterades till polisstationen hade polisen lagt påsarna i NN:s jacka tillsammans med hans plånbok. En av påsarna hade då fastnat i plånboken, vilket upptäcktes vid avvisitationen. CC hade undersökt plånboken i samband med gripandet och visste därför att det inte hade funnits någon påse i den, vilket han upplyste NN om vid samtalet. CC dokumenterade inte samtalet med NN. Det var inte någon utfrågning som

påminde om ett förhör. Samtalet om påsen med misstänkt innehåll var inte till nackdel för den misstänkte.

Polismyndigheten redovisade följande bedömning.

Av utredningen framgår att [CC] tagit emot och vidarebefordrat [AA:s] begäran om att få träffa [NN] till en åklagare som beslutat att avslå begäran. [CC] har därefter informerat [AA] om åklagarens beslut. Det framgår vidare att [CC] vid telefonsamtalet frågade [AA] varför det var så viktigt att hon fick träffa [NN] under natten. Med hänvisning till [*bl.a. JO 2022/23 s. 315, dnr 7164-2020, JO:s anm.*] gör Polismyndigheten bedömningen att [CC] inte borde ha frågat [AA] om hennes kontakter med [NN] så som nu skedde.

Av utredningen framgår även att [CC] talade med [NN] om en påse med misstänkt innehåll som hade anträffats i dennes plånbok på polisstationen. Samtalet om påsen har skett formlöst och utan att en försvarare var närvarande. [NN] hade inte delgetts misstanke eller informerats om rätten att tiga och sin rätt att ha tillgång till försvarare. Det har visserligen inte framkommit att det ställdes några frågor till [NN] eller att han lämnade några upplysningar. Vid samtalet lämnades dock uppgift om en hantering av bevisning i den aktuella brottsutredningen som inte kan ha skett enligt rutin. Det har inte kommit fram att den hanteringen berodde på något annat än ett misstag.

Polismyndigheten kan konstatera att det som förekom vid samtalet avsåg en inte rutinmässig hantering av bevisning som får antas ha varit av betydelse i den aktuella brottsutredningen. Det var inte lämpligt att diskutera en sådan fråga utanför de ramar som gäller för förhör och de rättssäkerhetsgarantier som gäller enligt 12 § [förundersökningskungörelsen]. Trots att uppgifterna inte var till nackdel för [NN] borde [CC] därför ha väntat med att ta upp frågan om påsen till kommande förhör med [NN].

Åklagarmyndighetens yttrande

Åklagarmyndigheten (vice riksåklagaren EE) yttrade sig den 16 januari 2023 efter att upplysningar lämnats av berörda befattningshavare.

Av Åklagarmyndighetens yttrande framgår i huvudsak följande.

Efter att polisen hållit ett anhållningsförhör med NN anmäldes gripandet till kammaråklagaren BB som anhöll NN. Som särskilt anhållningsskäl angavs kollusionsfara och åklagaren beslutade även om restriktioner, bl.a. avseende rätten att ta emot besök och elektronisk kommunikation. Av anhållningsförhöret framgår att NN önskade att advokaten AA skulle förordnas till offentlig försvarare för honom. I samband med anhållningsbeslutet gav åklagaren direktiv om att NN skulle höras närmare om misstanken med försvarare när en sådan hade förordnats dagen därpå.

BB, som den aktuella natten arbetade som jouråklagare, har uppgett att han blev uppringd av polisen som uppgav att AA hade ringt till polisen flera gånger och krävt att få komma i kontakt med NN i egenskap av hans privata försvarare. BB meddelade polisen att AA inte fick komma i kontakt med NN förrän hon eventuellt förordnats till hans offentliga försvarare. Polisen återkom senare och uppgav att AA krävt att få ett skriftligt beslut, något som BB nekade AA.

Av Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem framgår att BB dokumenterade samtalen med polisen och de besked han då lämnade genom anteckningar i tvångsmedelsblanketten.

Efter att tingsrätten hade förordnat AA som offentlig försvarare för NN på morgonen den 15 september 2022 hölls förhör med NN i närvaro av AA. Senare samma dag hävdades anhållandet.

Åklagarmyndigheten redovisade följande bedömning.

Rätten att träffa eller att kontakta sin offentliga försvarare är av fundamental betydelse för frihetsberövade personer och kan inte inskränkas. I detta avseende ska en privat försvarare som uppfyller kraven på en offentlig försvarare likställas med en offentlig försvarare.

Jag vill inledningsvis framhålla att gripandet av [NN] anmäldes till åklagaren först efter det att [anhållningsförhöret] hade ägt rum. Det framgår inte av Cåbra [Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem, JO:s anm.] eller utredningen vad som förevarit i tiden dessförinnan. De omständigheter som [AA] hänför sig till i sin anmälan till JO som ligger i tiden före det att gripandet av [NN] anmäldes till åklagaren kan därför inte Åklagarmyndigheten svara för. Av protokollet från [anhållningsförhöret] framgår att [NN] i samband med förhöret begärde att [AA] skulle förordnas som offentlig försvarare för honom. Utifrån vad som framgår av dokumentationen i Cåbra och av protokollet från [anhållningsförhöret] finns det dock inget som tyder på att [NN] själv begärt att samma kväll eller natt få träffa eller kontakta [AA] som utsedd privat försvarare för honom. I vart fall finns det inget som tyder på att en eventuell sådan begäran från [NN] har kommit till åklagarens kännedom. Den begäran om kontakt som åklagaren tagit ställning till har istället varit en begäran från advokaten [AA] att i uppgiven egenskap av privat försvarare få kontakta [NN]. En privat försvarare utses av den misstänkte. Såvitt framgår av utredningen hade åklagaren ingen information om att [NN] själv uppgett till polisen att han utsett [AA] som hans privata försvarare.

[Förarbetsuttalandena är] tydliga med att rätten enligt 21 kap. 9 § [rättegångsbalken] tillkommer den frihetsberövade och inte försvararen. Förarbetsuttalandena ger dock inte svar på huruvida rättigheten innebär att en begäran om kontakt också måste initieras av den frihetsberövade. Enligt min uppfattning borde åklagaren inte ha nekat [AA] att träffa eller på annat sätt ha kontakt med [NN] på den grunden att [AA] ännu inte var förordnad som offentlig försvarare, eftersom en privat försvarare likställs med en offentlig försvarare i nu aktuellt avseende. Mot bakgrund av att [NN] i förhör uppgett att han begärde [AA] som offentlig försvarare i ärendet och att [AA] i samtal med polisen uppgett att hon var [NN:s] privata försvarare borde åklagaren istället ha bett polisen att vidarebefordra informationen till [NN] att [AA] önskade kontakt med honom. På så sätt hade [NN] fått möjlighet att bekräfta uppgiften att [AA] var hans privata försvarare och om han önskade kontakt med [AA]. Utifrån [NN:s] svar hade åklagaren kunnat ta ställning till en sådan begäran enligt bestämmelsen i 21 kap. 9 § [rättegångsbalken]. För det fall åklagaren var osäker på huruvida [AA] uppfyllde de krav som ställs på en offentlig försvarare hade han kunnat be [AA] eller [NN] att visa att [AA] uppfyllde kraven.

Avslutningsvis framhöll Åklagarmyndigheten att en frihetsberövads rätt att få kontakt med sin försvarare inte innebär att det i alla lägen är givet att det finns en rätt att omedelbart få kontakten till stånd utan att en kontakt också förutsätter att det finns praktiska förutsättningar för detta. Enligt myndigheten gav utredningen inte stöd för att en kontakt ovillkorligen skulle ha ägt rum den

aktuella natten. En kontakt hade kunnat vänta till dagen därpå, utan att möjligheterna begränsats för NN att förbereda sitt försvar.

Anmälares yttrande

AA kommenterade myndigheternas yttranden.

Rättsliga utgångspunkter

Rätten för en frihetsberövad att få kontakt med sin försvarare

En person som misstänks för ett brott har en generell rätt att biträdas av en försvarare för att förbereda och utföra sin talan. Försvararen utses av den misstänkte. (Se 21 kap. 3 § rättegångsbalken.) En offentlig försvarare ska förordnas bl.a. om den misstänkte är anhållen eller häktad och han eller hon begär det (se 21 kap. 3 a § första stycket rättegångsbalken).

Till offentlig försvarare ska en advokat som är lämplig för uppdraget förordnas. Om det finns särskilda skäl får någon annan lämplig person som har avlagt de kunskapsprov som är föreskrivna för behörighet till domaranställning utses till en sådan försvarare. (Se 21 kap. 5 § första stycket rättegångsbalken.) En offentlig försvarare förordnas av rätten (se 21 kap. 4 § första stycket rättegångsbalken). En försvarare som inte är förordnad till offentlig försvarare utan enbart utsedd av den misstänkte brukar kallas för privat försvarare.

Den som är gripen, anhållen eller häktad har rätt att få träffa sin försvarare. Rätten att få träffa försvararen är utan undantag för den som har en offentlig försvarare. Sedan en lagändring som trädde i kraft 2016 gäller detsamma för en misstänkt som har en privat försvarare som uppfyller de krav som ställs på en offentlig försvarare. (Se 21 kap. 9 § första stycket rättegångsbalken och 3 kap. 1 § andra stycket häkteslagen.) Rätten till kontakt gäller i strikt mening för den misstänkte och inte för försvararen (se prop. 2015/16:187 s. 22).

Den frihetsberövade har rätt att få träffa sin försvarare även om åklagaren har meddelat restriktioner som begränsar den misstänktes kontakter med omvärlden.

Den som är intagen i en polisarrest har rätt att kommunicera elektroniskt, t.ex. på telefon, med sin offentliga försvarare i den utsträckning som det lämpligen kan ske. Hänsyn kan tas till de praktiska förutsättningarna för kommunikationen, t.ex. med beaktande av institutionens rutiner och tillgång till kommunikationsutrustning. En privat försvarare som uppfyller kraven för att förordnas till offentlig försvarare likställs även i dessa sammanhang med en offentlig försvarare. (Se 3 kap. 4 § första och tredje styckena häkteslagen, prop. 2009/10:135 s. 145 och 191 och prop. 2015/16:187 s. 27 f.)

Om en privat försvarare inte uppfyller kraven på en offentlig försvarare, får bl.a. åklagaren besluta att den misstänkte inte får träffa försvararen om det är nödvändigt för att bl.a. sakens utredning inte väsentligen ska försvåras. Ett

sådant beslut ska vara skriftligt och innehålla de skäl som det grundas på. (Se 21 kap. 9 § första stycket rättegångsbalken.)

När en misstänkt som befinner sig i en arrest begär att få tala med sin försvarare, som är advokat och uppfyller kraven för att förordnas till offentlig försvarare enligt 21 kap. 5 § första stycket rättegångsbalken, finns det inte rättsligt stöd att neka en sådan kontakt med hänvisning till att något försvararförordnande inte är tillgängligt för arresten (se JO:s beslut den 22 april 2021, dnr 8346-2019).

Det s.k. enrumsprivilegiet

Om den misstänkte har rätt att träffa sin försvarare ska det få ske i enrum, i enlighet med det s.k. enrumsprivilegiet (se 21 kap. 9 § andra stycket rättegångsbalken). Elektronisk kommunikation mellan en intagen och hans eller hennes försvarare får inte avlyssnas (se 3 kap. 5 § andra stycket häkteslagen). Dessutom gäller att en försändelse mellan en intagen och hans eller hennes försvarare ska vidarebefordras utan granskning (se 3 kap. 6 § häkteslagen).

Enrumsprivilegiet är av stor betydelse för den misstänkte men också för att försvararen på bästa sätt ska kunna fullgöra sitt uppdrag.

De stränga krav på konfidentialitet som gäller för kontakter mellan en misstänkt som är frihetsberövad och hans eller hennes försvarare innebär att en försvarare inte kan åläggas att berätta något om vad en kontakt med en klient ska avse (se JO 2022/23 s. 315, dnr 7164-2020).

Frågor till en misstänkt under en förundersökning

Den som är misstänkt för ett brott ska delges misstanken och i samband med detta underrättas om sina grundläggande rättigheter som misstänkt, bl.a. rätten att inte yttra sig och att ha en försvarare närvarande (se 23 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken och 12 § förundersökningskungörelsen).

Enligt bestämmelserna om förundersökning i rättegångsbalken och i förundersökningskungörelsen finns det inte några andra former för samtal än förhör. Om ett ”samtal” rör den sak som förundersökningen avser är det alltså att betrakta som ett förhör. (Se JO 2007/08 s. 149, dnr 3493-2005.)

Bedömning

Granskningens inriktning

AA har fört fram klagomål mot både kammaråklagaren BB som vid tidpunkten var undersökningsledare och polisinspektören CC som var involverad i gripandet och transporten av NN till arresten.

Jag kommer inledningsvis att behandla det som jag uppfattar att klagomålen huvudsakligen avser, nämligen att åklagaren BB nekade AA kontakt med NN med hänvisning till att hon inte var förordnad till offentlig försvarare för NN och att hon inte fick ett skriftligt beslut om det. Jag går därefter in på

klagomålen mot polisen CC om att han frågade vad AA avsåg att prata med sin klient om och att han ställde frågor till NN om brottsmisstanken utan en försvarare närvarande.

Polismyndigheten har inte yttrat sig över AA:s inledande kontakter med inre befäl och arrestpersonal som också ska ha nekat henne en kontakt med NN på den grunden att hon inte var förordnad till offentlig försvarare. Jag kan därför inte göra några uttalanden specifikt om detta. Mina uttalanden är dock givetvis av relevans även för dessa befattningshavare.

NN hade rätt till kontakt med AA som privat försvarare

En brottsmisstänkts rätt till tillgång till försvarare är en del av rätten till en rättvis rättegång och en central rättssäkerhetsfråga. Det måste därför säkerställas att en frihetsberövads rätt till kontakt med sin försvarare tillgodoses. Samtidigt är det av grundläggande betydelse för brottsutredande verksamhet att inga andra personer än de som enligt lag eller beslut av åklagare har rätt att kontakta en misstänkt ges möjlighet till en sådan kontakt eftersom det kan skada den pågående brottsutredningen.

Den misstänktes rätt till kontakt med sin offentliga försvarare är absolut. Även för en misstänkt som har en privat försvarare är rätten till kontakt absolut, om försvararen uppfyller de krav som ställs i 21 kap. 5 § första stycket rättegångsbalken för att utses till offentlig försvarare. Detta gäller även om åklagaren har meddelat restriktioner som begränsar den misstänktes kontakter med omvärlden.

Åklagarmyndigheten har i sitt yttrande lyft frågan om en begäran om kontakt behöver komma från den misstänkte. Rätten till kontakt är visserligen i formell mening en rätt för den misstänkte. För att syftet med regleringen ska uppnås och den misstänktes försvar ska kunna förberedas är det dock en självklarhet att en kontakt också kan initieras av försvararen.

AA har uppgett i anmälan att NN omedelbart i samband med gripandet uppgav att AA var hans försvarare, att hon skulle underrättas om frihetsberövandet och att han snarast ville komma i kontakt med henne. Utredningen hos JO ger dock i detta avseende inte underlag för någon annan slutsats än den som framgår av dokumentation, nämligen att NN vid anhållningsförhöret begärde att AA skulle förordnas till offentlig försvarare för honom.

När AA kontaktade polisen den aktuella kvällen var hon ännu inte förordnad till offentlig försvarare men hon uppgav att hon var NN:s privata försvarare och att hon var advokat. Det har inte från Åklagarmyndighetens sida förts fram att det funnits någon oklarhet om huruvida AA var den som hon uppgav sig vara och att hon var advokat eller att hon inte skulle ha varit lämplig som offentlig försvarare i det här fallet. NN hade därför, om han önskade det, rätt till kontakt med AA i hennes egenskap av hans privata försvarare.

När AA:s begäran kom till åklagaren BB skulle han därför ha sett till att den vidarebefordrades till NN som då hade fått möjlighet att bekräfta om AA var hans privata försvarare och om han ville ha kontakt med henne. BB hade dessförinnan kunnat be AA visa att hon uppfyllde kravet för att förordnas till offentlig försvarare för NN, om han ansett att det fanns anledning till det. Det var således fel av BB att neka en kontakt enbart med hänvisning till att AA inte var förordnad till offentlig försvarare. BB kritiseras för hur han hanterade AA:s begäran om kontakt med NN. Jag ser allvarligt på det inträffade.

Som Åklagarmyndigheten påpekat innebär en frihetsberövads ovillkorliga rätt att ha kontakt med sin försvarare dock inte att det i alla lägen är givet att det finns en rätt att omedelbart få kontakten till stånd. Praktiska förutsättningar, såsom tillgången till personal, kan påverka möjligheten till kontakt under exempelvis kvällstid (se bl.a. JO 1983/84 s. 134, dnr 2551-1982, och JO 2013/14 s. 278, dnr 4269-2012). Mot bakgrund av skälet till att kontakten nekades ser jag dock inte anledning att gå in på frågan om huruvida det fanns praktiska förutsättningar för en kontakt mellan NN och AA under den aktuella natten.

Skälet till att BB nekade kontakten var som framgått att AA inte hade förordnats till offentlig försvarare. För ett sådant fall finns det inte något krav i författning på ett skriftligt och motiverat beslut (jfr 21 kap. 9 § första stycket rättegångsbalken som avser situationen att kontakten nekas på grund av att den privata försvararen inte uppfyller de krav som ställs på en offentlig försvarare). Av utredningen framgår dock att BB dokumenterade telefonsamtalen med polisen och de besked han lämnade genom en anteckning i tvångsmedelsblanketten i ärendet. Även utan ett i författning angivet dokumentationskrav talar rättssäkerhetsskäl för att sådana överväganden dokumenteras, precis som BB alltså gjort.

CC borde inte ha frågat varför det var så bråttom att få kontakt med NN. Det framgår av utredningen att polisinspektören CC ställde frågor till AA om hennes begärda kontakt med NN. Enligt AA ville CC veta vilka frågor hon avsåg att diskutera med NN. CC har uppgett att han undrade varför det var så viktigt för AA att träffa NN under natten.

Mot bakgrund av att de praktiska förutsättningarna för en kontakt kan vara begränsade nattetid kan det finnas behov av att få klarhet i om kontakten kan vänta till dagen därpå. Det bör dock i sådant fall närmast handla om rena ja- eller nej-frågor. Om försvararen uppger att kontakten inte kan vänta får ytterligare frågor om anledningen till detta inte ställas.

Även om deras uppgifter skiljer sig något åt vad gäller frågornas innebörd anser jag, utifrån AA:s uppgifter och CC:s tjänsteanteckning, att CC:s frågor inte var förenliga med enrumsprivilegiet. CC skulle därmed inte ha begärt att få veta varför AA behövde komma i kontakt med NN under natten. CC kritiseras för detta.

Frågan om den aktuella påsen borde ha tagits upp vid ett förhör

Av utredningen framgår att CC samtalade med NN om en påse med misstänkt narkotika som hade anträffats i samband med att NN greps. Det skedde utan att NN hade en försvarare närvarande och utan att han hade delgetts misstanke om brott samt utan att han hade informerats om rätten att tåga och att ha en försvarare närvarande. Även om det inte ställdes några direkta frågor till NN var det inte lämpligt att föra en sådan diskussion utanför ramarna för ett förhör och de rättssäkerhetsgarantier som då gäller för en misstänkt. I likhet med Polismyndigheten anser jag att CC borde ha väntat med att ta upp frågan om påsen till ett kommande formellt förhör med NN. CC kan inte undgå kritik för detta.

Avslutande uttalanden

Jag har i ett annat beslut denna dag kritiserat Polismyndigheten för att ha nekat en kontakt mellan en advokat som förordnats till offentlig försvarare och en misstänkt enbart på den grunden att försvararens förordnande inte fanns tillgängligt för arrestens personal (se dnr 5016-2022).

I beslutet uttalar jag att Polismyndigheten behöver vidta kunskapshöjande åtgärder när det handlar om en misstänkts rätt att komma i kontakt med sin försvarare enligt de regler som gäller sedan 2016. Även inom Åklagarmyndigheten är det naturligtvis ett grundläggande krav att reglerna för kontakter mellan en misstänkt och dennes försvarare tillämpas på ett korrekt sätt.

Med dessa uttalanden avslutas ärendet.

Beslutet har fattats av JO Per Lennerbrant. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Rättsakkunniga Rebecka Olsson har föredragit ärendet och byråchefen Stefan Nyman har deltagit i beredningen.